

Záštitu výstavě udělili
ministr kultury České republiky Martin Baxa,
hejtman Libereckého kraje Martin Půta
a Česko-japonská společnost

The exhibition is held under the auspices
of the Minister of Culture of the Czech Republic, Mr. Martin Baxa,
the Governor of the Liberec Region, Mr. Martin Půta
and the Czech-Japanese Association

Speciální poděkování | Special Thanks
Rostislav Vaněk

Texts © Filip Suchomel
Interview © Filip Suchomel and Kōji Kakinuma
English and Japanese translations © Barbora Šidlová, Daniela Ryugo, Filip Suchomel
Photos © Matěj Kania, Kakinuma Art Archive, Václav Podestát
Design © Štěpán Malovec
© Museum of Fine Arts Liberec
ISBN 978-80-87707-74-6

TRAVELING ALONE

Galerie Lázně Liberec

KŌJI KAKINUMA

Pozn.: V textech je použita česká transkripce japonštiny. Podle japonské zvyklosti je u japonských jmen nejprve uvedeno příjmení, až poté osobní jméno.

Note: In accordance with Japanese convention, surnames are given before given names.

„Pro kaligrafa je štětec jako meč. Kdybyste vlastnili slavný japonský meč, ale neuměli ho správně používat, je vám k ničemu, protože protivník vás snadno porazí. Hledání štětce, který mi dokonale sedne a který zároveň ještě více rozvine mé schopnosti, tak to je pro mě zásadní úkol. A díla, která jsou ‚vytvořena' tímto štětcem, tedy mým pomyslným mečem, který jsem si pečlivě vybral, musí být krásnější než japonský meč. To je můj nejvyšší cíl. A linka tahu musí být jako řez, ze kterého by mohla téct krev."

"To a calligrapher, a brush is like a sword. If you owned a famous Japanese sword, but couldn't wield it properly, it would be useless because your opponent would easily defeat you. The search for a brush that is a perfect fit for me and that will further develop my skills, that is a crucial task for me. And works 'created' with this brush – my symbolic sword, which I have carefully chosen – must be more beautiful than a Japanese sword. That is my highest goal. And the line of a stroke must be like a cut, from which blood could flow."

Liberec (CZ) 19 05 2025

Marc Benioff

ジボトニー

Liberec (CZ) 20 05 2025

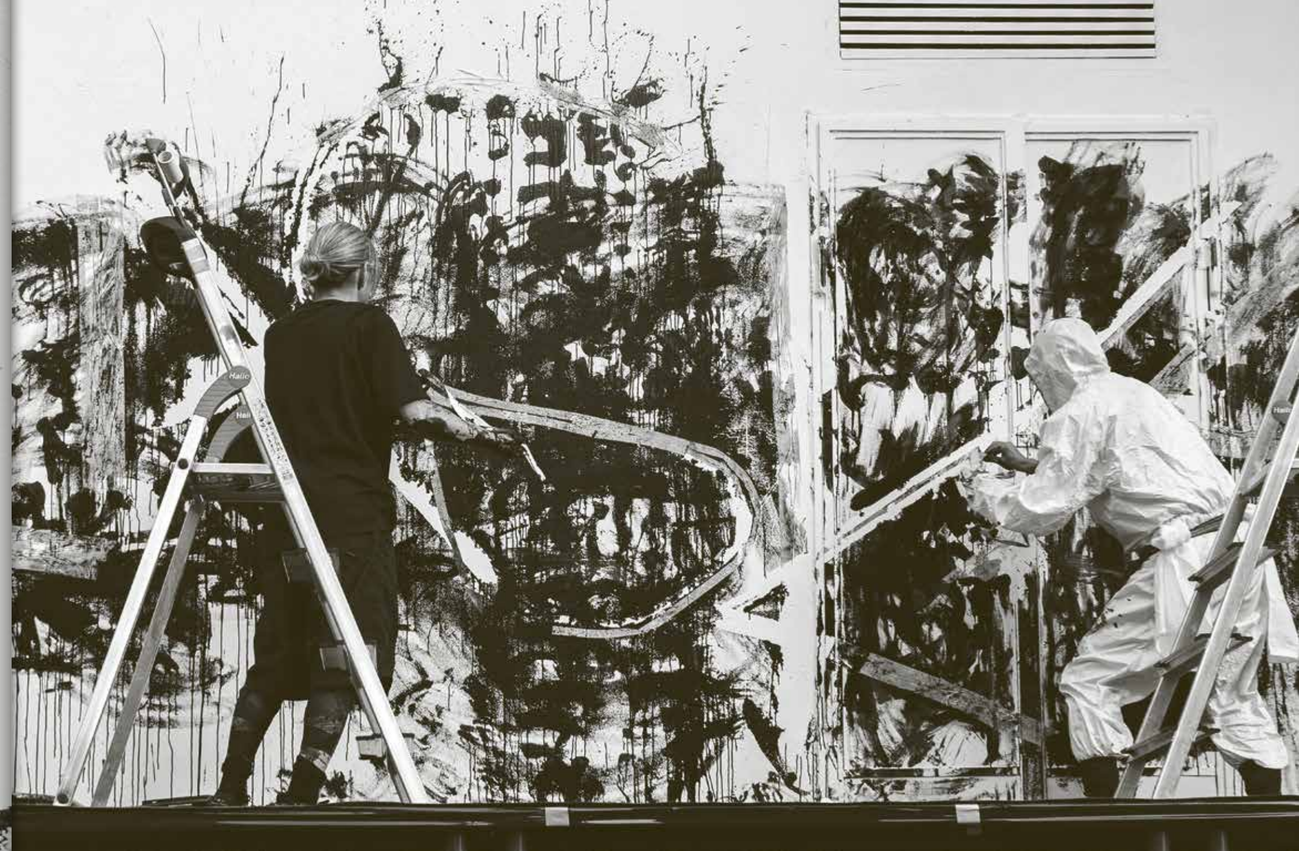

KAKINUMOVA OSAMĚLÁ CESTA AVANTGARDNĚ TRADIČNÍ TUŠE

Filip Suchomel

Když v roce 2014 vystavil Kakinuma Kōji, v české transkripci Kakinuma Kódži, své velkoformátové kaligrafie v Muzeu současného umění 21. století v japonské Kanazawě, působilo to na řadu návštěvníků doslova jako rána z čistého nebe. Expresivním jazykem prodchnuté obrazy *Gjó gjó* (*Pojď, pojď*) a *Fušičó* (*Fénix*), oba z roku 2013, visely v rozlehlé čistě bílé krychli moderní architektury jako gigantická kroutící se slova, která každého návštěvníka okamžitě ohromila a donutila ho zamyslet se nad smyslem tohoto výrazného autorova sdělení, které se nad nimi vznášelo jako jakési výkřiky. To ovšem nebyl jediný vrchol tehdejší Kakinumovy instalace. V následující místnosti příchozí okamžitě obklopily další jeho rozměrné práce: *Hitori tabi* (*Osamělé cestování*, 2013), *Kú* (*Sežrat*, 2011), doplněné staršími díly *Iči* (*Jedna*, 2003) či *Inoči* (*Život*, 2002), jejichž instalace dohromady připomínala jakési niterné autorovo sdělení vytvářející pomyslné *ensó*, buddhistický kruh života, symbol síly i elegance, všehomíra i prázdnoty, zhotovené a instalované v dokonale výrazově zvládnuté hyperbole. Napovídaly, že se zde představuje výrazná osobnost současné japonské kultury pokoušející se najít nové cesty v tradičních médiích a překračující ve své tvorbě jejich vzájemné hranice.[1]

Jak nám ukazovaly právě starší Kakinumovy kaligrafie, výrazné gesto mu ostatně nebylo a není cizí již od jeho rané tvorby. Jistý tvořivý neklid prolínal všechnu jeho činnost od doby, co dokončil studia na Fakultě umění univerzity Gakugei daigaku v Tokiu a začal se plně věnovat tvůrčí dráze. Hledání nové cesty při zachování tradičních hodnot japonského umění kaligrafie se stalo motorem jeho neúnavných experimentů, kterými posouval i stíral limity mezi tradiční kaligrafií a moderním uměním. Koncem 90. let, kdy se Kakinuma dostával do povědomí veřejnosti, vrcholilo v japonském umění kaligrafie období jisté stagnace nejen avantgardního směru, který po výrazném vzestupu v 50. a 60. letech 20. století začínal od 70. let – v době nástupu nových uměleckých přístupů v mezinárodním uměleckém diskursu – hledat krkolomně novou cestu, jež by reflektovala výrazné změny v myšlení i přístupu k tomuto médiu spojené s příchodem mladé generace autorů. Kaligrafie totiž brzy po druhé světové válce dokázala vystoupit z izolace, která ji postihla po překotných reformách doby Meidži (1868–1912). Tyto změny ovlivnily i tradiční pohled na historicky nejdůležitější japonskou uměleckou triádu, tedy na malbu–poezii–kaligrafii. Tehdy byla k japonské malbě do pandánu přiřazena malba v evropském stylu místo kaligrafie a ostatní projevy do té doby nejvyššího umění musely jít vlastní cestou. Kaligrafie tak až do konce 40. let 20. století žila zcela autochtonní příběh izolace, návratů k tradici i hledání nových možností. A právě díky tomuto rozštěpení tisícileté tradice mohly na kaligrafii postupně vznikat nové pohledy, jež pomáhaly jejímu oproštění od prvoplánového sdělování prostřednictvím znakového písma a umožnily přejímání jiných, ze západního umění převzatých uměleckých přístupů. A právě tento vzdor oproti tradici, u jehož zrodu stáli takoví mistři, jako byl Hirai Nankoku, Ueda Sókjú, Morita Širjú, Inoue Júiči nebo Tešima Júkei, dal základ pro nové vnímání kaligrafie na mezinárodním poli jako malby zcela rovnocenného média, navíc s důležitými rysy a aspekty podobnými abstraktnímu expresionismu, jenž v té době vzkvétal v západní kultuře. Po období horečného dialogu mezi autory evropské abstrakce a japonskými avantgardními kaligrafy však tato pozice začala